

Баковецька О.О.,
доктор історичних наук, професор з
наказу кафедри інформаційної,
бібліотечної та архівної справи,
ВП «Миколаївська філія Київського
національного університету культури і
мистецтв», м. Миколаїв

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний світ перебуває на етапі широкомасштабної інформаційної революції, що актуалізує проблеми модернізації освіти. Тому формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти має базуватися на гармонійній взаємодії національних систем освіти, науки, бізнесу, держави та розширенні можливостей для здобуття вищої освіти та освіти протягом життя, шляхом активного впровадження дистанційної освіти. Політика трансформації освітніх систем розвинених країн усе більше орієнтується на розвиток дистанційної освіти. Сучасні тенденції в суспільстві вимагають підготовки фахівців, які здатні не лише до кваліфікованої, а й інноваційної діяльності, проектування особистісного та професійного зростання. Дистанційне навчання – це прогресивна технологія, яка ґрунтується на сучасних досягненнях у галузі інформаційних та телекомунікаційних технологій. Впровадження дистанційного навчання дає можливість реалізувати принцип навчання впродовж життя, а отже забезпечить безперервність освіти. Популярність дистанційної освіти на основі інтернет-технологій, особливо в системі вищої освіти, постійно зростає, що пов'язано з перевагами, які надає така форма навчання: можливість отримувати освіту без відриву від виробництва, економія ресурсів та часу, розширення сфери додаткової освіти. З огляду на світові тенденції, можна стверджувати, що роль дистанційної освіти буде посилюватись і мати значний вплив на забезпечення національних інтересів [1]. В 2020 році, під час пандемії, актуальність дистанційної освіти досягла свого апогею. Несприятливі зовнішні обставини, загроза життю та здоров'ю людства, посприяли прискоренню процесу впровадження форм дистанційного навчання.

Дистанційна освіта має тривалий шлях розвитку. Ще в середині XIX століття застосовувались елементи такого навчання у формі листування, коли учням пропонувалось читати навчальні матеріали, виконувати певні завдання та відправляти їх поштою. Сучасний розвиток технологій спростив процес. Інтернет дистанційну освіту зробив більш зручною, мобільною, доступною. В ГанOVERському звіті, за 2011 рік, містяться приклади високоякісних програм дистанційної освіти по всьому світу. Зокрема, йдеться про Оксфордський, Лондонський та інші відомі університети, які пропонували більше 2600 онлайн-курсів та програм дистанційної освіти. В США, на момент проведення дослідження діяло 10 найбільших онлайн-шкіл, відкритих для іноземних

студентів. Це: Університет Каплана, Університет Страйера, Університет Ешфорда та інші. Перелічені в звіті навчальні заклади охоплювали широкий спектр програм, від мистецтва та гуманітарних наук, бізнеса та управління, комп'ютерних та інформаційних технологій до медицини і права. Також у документі наводилися цифри, згідно до яких у 2004 році в Національному відкритому університеті Індіри Ганді дистанційно навчалось біля 335 000 студентів, які отримували освіту в галузі туризму та готельного бізнесу, інформаційних наук, журналістики, гуманітарних дисциплін, образотворчого мистецтва. У 2008 році в Південноафриканському університеті навчалось біля 265 000 студентів. Напрями навчання, які пропонувались – сільське господарство, науки про оточуюче середовище, гуманітарні, правові науки, інженерія, економіка та інше [2].

Все частіше провідні вузи світу надають безкоштовний доступ до своїх освітніх ресурсів для організації дистанційного навчання, наприклад, схема організації дистанційної освіти, або масових відкритих онлайн-курсів (Massive open online course - MOOC) [3]. Останніми роками, за допомогою відкритих онлайн-курсів, вдома можна отримати магістерський ступінь у найпрестижніших університетах світу. Популярна освітня online-платформа Coursera запустила низку магістерських програм в партнерстві з провідними університетами світу. Зокрема, до цієї ініціативи приєднався Імперський коледж Лондона. Інша online-платформа Edx теж створила мікромагістерські програм разом з Колумбійським університетом, Університетом Берклі. Ці програми дозволяють почати навчання на магістерській програмі онлайн, а потім вступити до університету і закінчити навчання в офлайн. Показовим прикладом успішного впровадження електронного навчання у закладах вищої освіти є Швейцарія, в якій на державному рівні фінансово підтримується онлайн навчання [4].

В Україні дистанційну форму навчання запроваджено з 2000 року. Формуються концепції розвитку дистанційної освіти [5], впроваджуються ініціативи на законодавчому рівні, зокрема положення про дистанційне навчання [6], але в порівнянні із розвитком дистанційної освіти на світовому рівні, до останнього часу, ми значно відставали у цьому питанні. Ще в 2011 році, згідно із дослідженнями, лише близько 30% навчальних закладів України мали або планували організувати навчання в режимі дистанційної освіти. Однак, в більшості випадків, йшлося про заочну форму навчання. В той же час, вже наприкінці 1997 року в 107 країнах світу діяло близько 1000 навчальних закладів дистанційного типу. Кількість тих, хто здобув вищу освіту в системі дистанційної освіти, в 1997 р. становила близько 50 млн чоловік, у 2000 р. – 90 млн. [7].

В останні роки ситуація почала кардинально змінюватись. У жовтні 2014 року в Україні з'явився сайт Prometheus, на якому почали викладати безкоштовні онлайн-курси, підготовлені українськими та світовими спеціалістами. Зараз це масштабний портал з десятками програм на різноманітні теми, який співпрацює з тридцятьма українськими університетами, які впроваджують запропоновані онлайн-курси у свій навчальний процес у форматі змішаного навчання [8]. Також діють онлайн-платформи EdEra, VUM-online.

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Україна взяла на себе зобов'язання у дотриманні векторів розвитку освітньої галузі. Норми статті 433 Угоди передбачають вивчення країнами-підписантами можливості розвитку співробітництва в сфері дистанційного навчання та освіти протягом життя. Також, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року серед основних напрямів її реалізації визначає необхідність: урегулювання питань організації здобуття освіти за дистанційною формою навчання; створення регіональних центрів та системи дистанційного навчання тощо. Сьогодні до найважливіших перспектив розвитку дистанційної освіти в Україні можна віднести: по-перше, реалізацію Національної стратегії розвитку освіти в Україні щодо здобуття освіти за дистанційною формою навчання, по-друге, розширення кількості пропозицій, за якими можна отримати освітній ступінь через дистанційну освіту; по-третє, розвиток інформаційної інфраструктури ЗВО, по-четверте, підвищення рівня культури викладачів за рахунок безкоштовних курсів у ЗВО та інститутах підвищення кваліфікації [9]. Отже, дистанційна освіта в Україні, отримала значний імпульс для подальшого розвитку. Популяризація, удосконалення змісту, створення сприятливих умов для розвитку – вирішення цих питань в подальшому, дозволить вивести дистанційну освіту на новий рівень і значно розширить можливості в набутті освіти протягом життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дем'яненко О. М. Перспективи розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/23646/1/Osvita.PDF>
2. Дистанционное обучение – мировые тенденции и возможности. URL: <https://www.masterstudies.com/news/Distance-Learning-Global-Trends-and-Options-323/>
3. Массовые открытые онлайн-курсы (MOOC). URL: <https://www.mooc.org/>
4. Чекаловська Г. З. Особливості дистанційного навчання студентів ЗВО. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень*: матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 2). К.: МЦНД, 2020. С. 19-22. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/article/view/3561>
5. Про Концепцію Національної програми інформатизації. Закон України від 4 лют. 1998 р. № 75/98-ВР. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.03.2021)
6. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ М-ва освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення: 18.03.2021).
7. Кузьміна І. Проблеми та переваги дистанційного навчання. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1031>

8. Капустинська Т. Всі в курсі: як онлайн-освіта Prometheus робить дива для півмільйона українців. URL: <https://platfor.ma/topics/people/vsi-v-kursi-yak-onlajn-osvita-prometheus-robyt-dyvo-dlya-pivmilijona-ukrayintsiv/>

9. Романовський О.Г., Квасник О.В., Мороз В.М., Підбуцька Н.В., Резнік С.М., Черкашин А.І., Шаполова В.В. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 74, №6. С. 20-42. URL: https://www.researchgate.net/publication/338338485_FAKTORI_ROZVITKU_TA_NAPRAMI_VDOSKONALENNA_DISTANCIJNOI_FORMI_NAVCANNA_V_SISTEMI_VISOI_OSVIDI_UKRAINI

Любаров Ю. Й.,
начальник управління з питань
культури та охорони культурної
спадщини, Миколаївська міська рада,
м. Миколаїв

ВІРТУАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В СВІТІ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ КУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є невід'ємною частиною сучасного світу. Вони значною мірою визначають майбутнє економічного та суспільного розвитку будь якої країни та галузі. ІКТ – це сукупність уніфікованих технологій та комунікацій, комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичувувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію [1].

Діджиталізація усіх сторін життя людини сприяє входженню віртуальних практик та методів у різні сфери життєдіяльності. Робота, здійснення банківських операцій, розваги, навчання, спілкування, дозвілля, відпочинок, гра – все це з кожним днем частіше відбувається у віртуальному просторі. То ж саме зараз можна казати й про туристичний продукт.

Соціально-культурна тенденція останніх десятиріч вказує на певне зрушення суспільного прийняття якісних соціокультурних трансформацій. В сенсі сприйняття це виражається у такий спосіб:

- розширення меж сприйняття на різних рівнях: рівень особистості, рівень групи, рівень суспільства;
- динамічність сприйняття, мобільність та лояльність до різномірної інформації;
- дисбаланс сприйняття, прояви нестійкості й недовговічності більшості отриманої інформації;
- значний зсув меж й правил сприйняття;